

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 7Co/7/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7217226431
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 08. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Frederika Zozuláková
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2021:7217226431.2

Uznesenie

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Frederiky Zozulákovvej a členov senátu JUDr. Jozefa Maruščáka a JUDr. Jany Dudíkovej v právnej veci navrhovateľa S. P., nar. X.XX.XXXX, trvale bytom v H. na H. XX, zastúpeného JUDr. Michalom Michalovčíkom, advokátom Advokátskej kancelárie so sídlom Makovická 768/20, Svidník, adresa na doručovanie Pri jazdiarni 1, Košice, proti povinnému S.. S. P., nar. XX.X.XXXX, trvale bytom v H., L. XX, v konaní o určenie výživného pre plnoleté dieťa, o odvolaní povinného proti rozsudku Okresného súdu Košice II zo dňa 27.4.2018 č.k. 19Pc/115/2017-131 takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok a vracia vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom rozhodol, že S.. S. P., nar. XX.X.XXXX, je povinný prispievať na výživu S. P., nar. X.XX.XXXX, mesačným výživným vo výške 450 eur, vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k jeho rukám, s účinnosťou od 6.12.2017. Dlžné výživné za obdobie od 6.12.2017 do 30.4.2018 v celkovej výške 2.190 eur uložil S.. S. P., nar. XX.X.XXXX, zaplatiť k rukám S. P., nar. X.XX.XXXX, do 30 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. Rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

2. V odôvodnení uviedol, že na základe vykonaného dokazovania mal za preukázané, že boli splnené zákonné kritériá pre určenie vyživovacej povinnosti povinného voči navrhovateľovi. Navrhovateľ sa od septembra 2017 pripravuje na budúce povolanie štúdiom na dvoch vysokých školách, a to v dennej forme na Ekonomickej univerzite, Podnikovohospodárskej fakulte Košice, a v externej forme na Paneurópskej vysokej škole, Fakulte práva. Konštatoval, že pre existenciu vyživovacej povinnosti je relevantná denná forma štúdia, avšak súčasne prebiehajúca externá forma štúdia má vplyv na výšku výživného, pretože sa podieľa na opodstatnených výdavkoch oprávneného. Vzhľadom ku skutočnosti, že ako stredný stupeň vzdelania má navrhovateľ ukončené gymnázium, vysokoškolské štúdium je prirodzeným pokračovaním smerujúcim k získaniu predpokladov pre jeho uplatnenie sa na trhu práce. Konajúci súd ďalej uviedol, že aj keď u navrhovateľa nejde o plynulé pokračovanie vo vysokoškolskom štúdiu po skončení gymnázia, považoval za relevantné, že v čase, keď neštudoval na vysokej škole, výživné od povinného nežiadal. Keďže bol v medziobdobí po skončení gymnázia evidovaný v evidencii nezamestnaných, pracoval brigádne, následne aj ako zamestnanec, uvedené nesvedčí tvrdeniu povinného, že ide len o zneužitie inštitútu výživného navrhovateľom, ktorý vedie záhaľčivý životný štýl. Vypočutím svedkyne (matky oprávneného) a oboznámením sa s obsahom rozvodového spisu mal konajúci súd za preukázané, že povinný si svoju vyživovaciu povinnosť neplnil dlhodobo. Vychádzal z toho, že navrhovateľ deklaroval svoju snahu získať vysokoškolské vzdelanie a neúspech v predchádzajúcom štúdiu pripísal nevhodnému výberu vysokej školy. Konštatoval, že vzťahy v rodine sú narušené, avšak svoj vzťah s oprávneným povinný vyhodnotil pozitívne, pričom neuviedol žiadnu skutočnosť spočívajúcu v správaní sa oprávneného voči nemu, ktorá by predstavovala prekážku pre priznanie výživného v rozpore s dobrými mravmi.

3. Konajúci súd právne posúdil vec podľa § 62 ods. 1, 2, 4 a 5, § 65 ods. 3, § 75 Zákona o rodine. O trovách konania rozhodol podľa § 52 CMP.

4. Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie povinný z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. b), d), e), f) a h) CSP a navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na nové konanie a rozhodnutie. Zároveň si uplatnil trovy odvolacieho konania. Podstatou jeho odvolacej argumentácie je tvrdenie, že napadnutý rozsudok síce obsahuje príslušné paragrafové znenia Zákona o rodine a všeobecné frázy k nároku, avšak nie je splnená podmienka jasného objasnenia skutkového stavu, pretože nie je daná odpoveď na otázky právne podstatného významu. Z napadnutého rozsudku podľa neho nevyplýva žiaden preukázaný argument vo vzťahu k výroku, ktorý je postavený iba na tvrdených skutočnostiach navrhovateľa. V tejto súvislosti poukazuje na potrebu jasného a zrozumiteľného odôvodnenia súdneho rozhodnutia, ktoré je integrálnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04, III. ÚS 209/04). Namíeta, že konajúci súd sa nevysporiadal s jeho stanoviskom k veci, prednesenom v písomnom vyjadrení zo dňa 24.4.2018, obsahujúcim jeho relevantnú obranu. Konštatuje, že pokiaľ navrhovateľ v návrhu uvádzal, že je študentom denného štúdia 1. ročníka Ekonomickej univerzity, okrem toho diaľkovo študuje právo na Paneurópskej vysokej škole, pričom ako odôvodnené potreby uviedol výdavky na školné na Ekonomickej univerzite 450 eur, ubytovanie 233 eur, osobné potreby 150 eur, na pojednávaní spresnil, že na Ekonomickej univerzite stoja učebnice na jeden semester 100 eur (neuvádzal, koľko na nich investuje), náklady na dopravu mesačne 30 eur, školné na dva semestre 900 eur. Ďalej uviedol, že výdavky na externé štúdium práva v Bratislave sú na knihy 100 eur na semester, doprava mesačne 60 eur, ubytovanie na tri dni počas pobytu v Bratislave 140 eur, školné na jeden semester 1.120 eur. Ostatné výdavky zahŕňajú stravu mesačne cca 300 eur, mobil 35 eur, oblečenie cca 200 - 300 eur, posilňovňa 30 eur a airsoft 80 eur. Býva s matkou, ktorá uhrádza platby spojené s bývaním 233,34 eur. Okrem toho navrhovateľ uvádzal, že odvolateľ ako otec sa o neho nikdy nestaral a finančne na nič neprispieval. Podľa odvolateľa však nepreukázal žiadnym dôkazom ani jednu z tvrdených skutočností. Pokiaľ matka navrhovateľa ako svedkyňa potvrdila navrhovateľovu výpoveď v tom smere, že sa o syna nikdy finančne nestaral, toto tvrdenie je v zrejmom rozpore s tým, že si ako manželia spoločne kúpili byt, ktorý v rozpore s jej tvrdením aj on splácal, pričom doposiaľ v tomto byte býva matka so synom, za čo s ohľadom na syna nežiada žiadnu náhradu. Odvolateľ namíeta aj to, že svedkyňa síce uviedla, že platí inkaso 233,34 eur mesačne, o čom však nie je dôkaz (pričom táto suma nekorešponduje s ňou prezentovaným súčtom nájmu, VSE, UPC a RTVS). Má za to, že zo strany navrhovateľa neboli relevantne preukázané ani úhrady školného na dvoch vysokých školách, ktoré navštevuje. Na margo uviedol, že práve odmietanie rôznych synových irelevantných požiadaviek aj v minulosti z jeho strany v ňom a jeho matke vyvolalo pocit „odopierania“ starostlivosti napriek tomu, že mu zo svojho príjmu zabezpečoval bývanie, stravu, stredoškolské vzdelanie, dovolenky a ostatné veci, pre ktoré je dnes spôsobilý pokračovania vo vysokoškolskom štúdiu. Z dokazovania je však zrejmé, že nejde o plynulé pokračovanie štúdia, pričom pre všetky okolnosti uvedené v jeho podaní zo dňa 24.4.2018 nie je daný nárok na výživné. V odvolaní povinný namíeta externú formu štúdia navrhovateľa, ktorú konajúci súd nesprávne zohľadnil do podkladu pre výživné, ako aj výdavok na airsoft (strieľanie sa plastovými guľôčkami), ktoré výdavky nepovažuje za relevantné pre účely zákonného nároku na výživné. Zdôraznil, že dospelý 26 ročný muž, ktorý popri štúdiu a posilňovni zvláda aj túto aktivitu (airsoft), by v tomto čase určite zvládol aj brigádnickú prácu.

5. Navrhovateľ (oprávnený) vo vyjadrení k odvolaniu navrhol napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť. Trvá na tom, že jeho tvrdenia boli preukázané viacerými listinnými dôkazmi a tiež výpoveďou svedkyne - jeho matky. Dôvodom podania jeho návrhu je najmä fakt, že povinný si voči nemu vyživovaciu povinnosť nikdy neplnil, pričom jeho schopnosti, možnosti a finančné pomery ako špecializovaného lekára mu to dovoľovali a dovoľujú, čo potvrdila svedkyňa, pričom povinný nepredložil žiaden relevantný dôkaz o plnení si vyživovacej povinnosti, a to ani za skoršie obdobie. Poukázal na to, že štúdium na dvoch vysokých školách nie je preňho žiadnym výstrelkom, naopak, považuje to za konkurenčnú výhodu na trhu práce. Zdôraznil, že s odstupom času vníma výber lekárskej fakulty ako nesprávny, avšak po skončení strednej školy bol k tomu motivovaný práve tým, že obaja rodičia sú lekári. Poukázal na to, že vzhľadom na jeho dátum narodenia do základnej školy nastupoval o rok neskôr, absolvoval aj 9. ročník, čo pre porovnanie doby štúdia nie je zanedbateľné. Svoju situáciu preto považuje za štandardnú, pričom zásadne odmieta špekulatívnosť na jeho strane. Potvrdil, že jeho osobné vzťahy s povinným sú narušené, priznanie výživného v rozpore s dobrými mravmi však nevidí.

6. Povinný v odvolacej replike zotrval na svojom stanovisku uvedenom v odvolaní. Navrhovateľ podľa neho nepreukázal ani jednu z ním tvrdených skutočností, pričom aj jeho tvrdenia uvedené vo vyjadrení k odvolaniu sú len jeho názorom, avšak bez dôkazov. Zopakoval, že súd prvej inštancie sa nevysporiadal s jeho obranou v písomnom vyjadrení z 24.4.2018, súčasne nemal preukázanú žiadnu navrhovateľom predkladanú položku (okrem obedov vo výške 100 eur). Konajúci súd sa nevysporiadal s otázkou neúspešných opakovaných štúdií navrhovateľa a účelovosti jeho konania s ohľadom na výživné. Takisto sa nijako nevysporiadal s otázkou dobrých mravov, keď navrhovateľ na pojednávaní 27.4.2018 sa po kritike jeho nezáujmu o neho na otázku jeho vlastného záujmu o otca vyjadril, že mu ani nezavolá, ani mu neponúkne pomoc. Podľa odvolateľa to dáva obraz o silne nenávisťnom postoji navrhovateľa k nemu, pričom jeho tvrdenia, ktorými ho osočoval (o fyzickom útoku a pod.), ničím nepreukázal, avšak dostatočne očiernili jeho osobu. Aj v tom vidí odvolateľ otázku dobrých mravov, keď navrhovateľ za účelom dosiahnutia výživného neváhal o ňom uviesť lživé a hrubo znevažujúce informácie.

7. Krajský súd v Košiciach o odvolaní povinného rozhodol rozsudkom zo dňa 28.2.2019 č.k. 8Co/72/2018-205 tak, že zmenil napadnutý rozsudok zo dňa 27.4.2018 č.k. 19Pc/115/2017-131 a návrh zamietol. Náhradu trov konania účastníkom nepriznal. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že navrhovateľ nemá nárok na výživné od povinného rodiča, u ktorého došlo k zániku vyživovacej povinnosti, pretože navrhovateľ prerušil prípravu na budúce povolanie bez toho, aby pre to existovali ospravedlniteľné dôvody. Za relevantné v danej veci považoval to, že navrhovateľ ukončil v roku 2012 gymnázium, následne sa zaevidoval na úrade práce, v roku 2013 začal študovať na Slovenskej zdravotníckej univerzite, kde si povinnosti študenta riadne neplnil, po troch rokoch bol vylúčený z druhého ročníka a ďalej nikde neštudoval, bol zamestnancom a dohodárom v spoločnosti TETRAO s.r.o. (od 18.5.2015 do 3.9.2017). Od septembra 2017 začal študovať v dennej forme na Ekonomickej univerzite, Podnikovohospodárskej fakulte Košice, a v externej forme na Paneurópskej vysokej škole, Fakulte práva. Konštatoval, že pokiaľ navrhovateľovi učebný odbor na prvej vysokej škole nevyhovoval, nič mu nebránilo, aby sa uchádzal o status študenta v nasledujúcom školskom roku na vysokej škole pre neho vhodnejšej, čo ale neučinil, preto jeho prípravu na budúce povolanie nepovažoval odvolací súd za cieľavedomú a sústredenú. Mal za to, že za situácie, keď doba štúdia nie je obmedzená vekom, nemôže byť skutočnosť, že navrhovateľ opakovane začína študovať rôzne študijné odbory (pretože si riadne neplnil školské povinnosti), na škodu rodiča, ktorý nie je ochotný toto nadštandardné štúdium hradiť a podporovať platením výživného. Keďže navrhovateľ zmenil v podstate už tretíkrát študijný odbor, nemožno akceptovať vznik vyživovacej povinnosti rodiča pri každom jeho „vzdelávacom pokuse“, nakoľko navrhovateľ by takto mohol zahajovať a ukončovať štúdium ešte mnoho rokov bez toho, aby niektoré štúdium riadne dokončil. Na základe uvedeného dospel k záveru, že vyživovacia povinnosť otca navrhovateľa zanikla v zmysle ust. § 62 ods. 1 Zákona o rodine v máji 2015, t.j. v okamihu skončenia predchádzajúceho štúdia, keď sa stal navrhovateľ zárobkovo činným, t.j. schopným samostatne sa živiť, pričom sa neobnovila v septembri 2017 ďalším jeho štúdiom, ktoré už nemožno považovať za riadnu prípravu na budúce povolanie.

8. Proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo dňa 28.2.2019 č.k. 8Co/72/2018-205 podal navrhovateľ dovolanie, v ktorom navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. V dovolaní namietal, že odvolací súd, na rozdiel od súdu prvej inštancie, vec právne posúdil tak, že z dôvodu nevhodného výberu vysokej školy a následne iným ako riadnym skončením štúdia na takejto vysokej škole došlo u povinného k zániku vyživovacej povinnosti, pričom jeho vylúčenie zo štúdia pre nezvládnutie skúšok v druhom ročníku posúdil odvolací súd ako prerušenie prípravy na budúce povolanie bez ospravedlniteľných dôvodov. Za nesprávne považoval tvrdenie odvolacieho súdu o tom, že zmenil v podstate už tretíkrát študijný odbor, pretože po skončení gymnázia najprv študoval medicínu na lekárskej fakulte Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave, čo istým spôsobom predurčovalo tiež to, že obaja rodičia sú úspešní lekári. Výber lekárskej fakulty neskôr vyhodnotil ako nevhodný, preto si následne zvolil iný smer, teda štúdium spoločenských vied, v ktorých našiel svoj záujem v dosiahnutí vzdelania a v budúce uplatnenie. Dňa 4.9.2017 začal študovať na druhej vysokej škole - Podnikovohospodárskej fakulte Košice na Ekonomickej univerzite, teda nešlo o prípad ďalšieho (nového) štúdia na vysokej škole po dosiahnutí vysokoškolského štúdia, ale o začatie štúdia na inej vysokej škole, teda o pokračovanie v sústavnej príprave na budúce povolanie. Podľa navrhovateľa skutočnosť nevhodnej voľby vysokej školy odvolací súd nepovažoval za relevantnú, pričom za relevantný považoval iba odstup času medzi začatím štúdií na vysokých školách. Odvolací súd preto nesprávne neprihliadol na záujem oprávneného, najmä na jeho nezáujem o štúdium medicíny, naopak záujem o

ďalšie štúdium spoločenských vied, dokonca zvýšenou snahou o rozšírenie vzdelania aj v oblasti práva v externej forme. Navrhovateľ ďalej v dovolaní rozoberá obdobie po jeho vylúčení z prvej vysokej školy, kedy mal byť zamestnaný ako dohodár (najprv brigádniccky ako študent, potom na základe inej dohody) v spoločnosti TETRAO s.r.o., čo odvolací súd považoval za moment samostatnej schopnosti sa živiť, hoci mu riadny pracovný pomer ani nevznikol, pretože išlo o práce na základe dohôd mimo pracovného pomeru. Takáto brigádnická práca v spoločnosti jeho matky mu mala pomôcť finančne popri štúdiu, resp. preklenúť obdobie do opätovného začatia štúdia na správne zvolenej vysokej škole.

9. Povinný vo vyjadrení k dovolaniu zdôraznil, že skutková situácia tak, ako ju vykreslil navrhovateľ, sa nezakladá na pravde. Trvá na tom, že u navrhovateľa nejde o systematické, cieľavedomé štúdium na vysokej škole, ale o nezodpovedné a ľahostajné správanie, založené na nepriaznivých študijných výsledkoch už od stredoškolského štúdia, následnú vypočítavosť, ako si predĺžiť „mladosť“ a s tým spojený bezstarostný život ďalším štúdiom, počas ktorého bude živený rodičmi. Okrem iného o tom svedčí aj jeho záľuba v strieľaní sa guľičkami, čo subjektívne považuje za „nevyhnutnú potrebu“, ktorú si vo veku 26 rokov vyžaduje platiť od otca v rámci inštitútu vyživovacej povinnosti. Toto správanie samo osebe svedčí o nezodpovednosti a vypočítavosti navrhovateľa ako dospelého človeka, ohľadne celého jeho vysokoškolského „štúdia“, ktoré s prestávkami trvá už 9 rokov, čo je za riadnych okolností neštandardné. Poukázal na to, že navrhovateľ ukončil prvú vysokú školu - Slovenskú zdravotnícku univerzitu v Bratislave, nie z vlastného zodpovedného rozhodnutia a v primeranom čase po uvedení si jej nevhodnosti, ale zotrval na nej 3 roky (teda väčšinu jej času), kde v treťom ročníku opakovane druhý ročník a kedy ani v tomto čase nezložil predpísané skúšky (bol takpovediac vyhodený z vysokej školy). Následne sa zaradil do pracovného procesu v spoločnosti svojej matky, o čom sa povinný bližšie vyjadril v podaní z 24.4.2018. Trvá na tom, že keby navrhovateľ uvažoval zodpovedne, namiesto strieľania guľôčkami (čo je skutočne jednou z jeho priorít) mohol vysokoškolské štúdium ukončiť v primeranom čase, aj po prípadnej zmene školy, alebo sa zaradiť do pracovného procesu a popritom aj študovať.

10. Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe dovolania oprávneného uznesením zo dňa 28.4.2021 č.k. 2 Cdo 24/2021 zrušil rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 28.2.2019 č.k. 8Co/72/2018-205 a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že odvolací súd, hoci dospel k odlišným skutkovým zisteniam ako súd prvej inštancie a od jeho skutkových zistení sa odchyľil, na základe čoho vyvodil iný právny záver, nenariadil vo veci pojednávanie a nevykonal potrebné dokazovanie.

11. Podľa § 2 ods. 1 CMP na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

12. Podľa § 32 CMP účastníci sú povinní úplne a pravdivo opísať skutkové okolnosti potrebné na rozhodnutie. Účastníci sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich skutkových tvrdení.

13. Podľa § 35 CMP súd je povinný zistiť skutočný stav veci.

14. Podľa § 36 CMP súd je povinný vykonať aj iné dôkazy, ako navrhli účastníci, ak je to potrebné na zistenie skutočného stavu veci.

15. Podľa ust. § 220 ods. 2 CSP, v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Z formulácie ust. § 191 ods. 1 CSP vyplýva, že súd je povinný navzájom si odporujúce dôkazy hodnotiť a zdôvodniť, napr. prečo niektoré z nich pokladá za nevierohodné, prečo niektoré odmietol vziať pri formulovaní rozhodnutia do úvahy, prípadne prečo sa niektorými dôkaznými návrhmi odmietol zaoberať. Zásada voľného hodnotenia dôkazov zakotvená vo vyššie uvedených ustanoveniach totiž neznamená, že by súd vo svojom rozhodovaní mal na výber, ktoré z vykonaných dôkazov vyhodnotí a ktoré nie, alebo o ktoré z vykonaných dôkazov svoje skutkové závery oprie a ktoré opomenie. Súd je povinný vysporiadať sa so všetkým, čo vyšlo v priebehu konania najavo, ak to má vzťah k prejednávanej veci, pričom svoj výklad musí prispôbiť konkrétnym okolnostiam prejednávanej veci, najmä rozsahu dokazovania, zložitosti zisťovania skutkového stavu

veci, množstvu návrhov účastníkov na vykonanie dôkazov a pod. a uviesť ho tak, aby jeho závery o rozhodujúcich skutočnostiach (skutkových zisteniach) neboli pre nezrozumiteľnosť alebo nedostatok dôvodov nepreskúmateľné. Nepreskúmateľnosť rozhodnutia ako celku môže byť dôsledkom obsahovej a gramatickej nezrozumiteľnosti, neurčitosti alebo neodôvodnenosti, prípadne úplne chýbajúceho skutkového stavu a právneho posúdenia veci, ale rovnako aj diametrálnou rozpornosťou výroku rozhodnutia s jeho dôvodmi, vecnou rozdielnosťou medzi vyhláseným rozhodnutím a jeho písomným vyhotovením, ale aj rozpornosťou jednotlivých výrokov rozhodnutia. Jednotlivé preukázané skutočnosti je následne potrebné premietnuť do záverov o skutkovom stave, ktorý je rozhodujúci pre právne posúdenie. Právnym posúdením veci je potrebné rozumieť výklad o tom, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu súd vychádzal (prečo pod tieto ustanovenia podriadil zistený skutkový stav) a ako ho prípadne vyložil a výklad o tom, aké majú účastníci na základe zisteného skutkového stavu podľa týchto ustanovení k predmetu konania práva a povinnosti a ako bola preto vec rozhodnutá. Takéto nedostatky odôvodnenia zakladajú vadu nepreskúmateľnosti rozhodnutia, ktorá je vo svojej podstate porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy SR. Okrem porušenia uvedeného práva účastníka konania dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom, ktorým sa mu odníma možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných opravných prostriedkov, táto vada bráni odvolaciemu súdu v jeho preskúmvavej právomoci. Preto, ak je rozhodnutie súdu nepreskúmateľné, lebo obsahuje iba nedostatočné dôvody, prichádza do úvahy len zrušenie rozhodnutia a vrátenie veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

16. Podľa ust. § 389 ods. 1 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, len ak
b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ak tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom
c) súd prvej inštancie v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci nevykonal navrhované dôkazy, ak nie je účelné doplniť dokazovanie odvolacím súdom.

17. Z citovaného zákonného ust. § 36 CMP vyplýva, že v mimosporových konaniach, ktorým je aj konanie vo veciach výživného plnoletých osôb (§ 154 a nasl. CMP), platí vyšetrovacia zásada, ktorá znamená, že súd je povinný zisťovať čo najdôslednejšie skutočný stav veci. Súd pritom určí, ktoré z navrhnutých dôkazov je potrebné vykonať, pričom vykoná aj iné dôkazy potrebné na zistenie skutočného stavu, aj keď ich účastníci konania nenavrhli. Nie je vylúčené, aby si súd osvojil (fakultatívne) zhodné tvrdenia účastníkov, ale len za splnenia podmienky, že nemá pochybnosti o ich pravdivosti a zároveň nie sú v rozpore s vykonaným dokazovaním.

18. Po preskúmaní napadnutého rozsudku a konania, ktoré mu predchádzalo, dospel odvolací súd k záveru, že súd prvej inštancie sa dôsledne neriadil ust. § 36 CMP a nezisťoval všetky okolnosti významné pre rozhodnutie o určení výživného, predovšetkým sa dôkladne nevenoval skúmaniu obdobia piatich rokov, ktoré predchádzalo nástupu navrhovateľa na dve vysoké školy v septembri 2017. Práve toto obdobie považuje odvolací súd v tomto prejednávanom prípade za dôležité pre posúdenie nároku navrhovateľa na priznanie výživného, pretože je nepochybné, že tak súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku, ako aj Krajský súd v Košiciach v rozsudku zrušenom Najvyšším súdom Slovenskej republiky, z dôvodu nedostatočne zisteného skutočného stavu veci vychádzali pri svojom rozhodovaní z odlišných skutkových zistení, na základe čoho vyvodili iné právne závery.

19. Odvolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že koncepcia úpravy vyživovacej povinnosti vychádza z predpokladu dobrovoľného zabezpečovania výživy dieťaťa jeho rodičmi a len v prípade, ak rodič túto povinnosť dobrovoľne neplní, je potrebný zákrok súdu, ktorý svojím rozhodnutím určí rozsah jej plnenia podľa zákonných kritérií vyplývajúcich zo Zákona o rodine. Ide o zákonnú povinnosť rodičov, ktorá trvá do času, kým dieťa nie je schopné samo sa živiť, to znamená samo uspokojovať svoje potreby. Kedy nastane takýto stav, závisí od okolností konkrétneho prípadu, pričom nadobudnutie takejto schopnosti nie je viazané na vek dieťaťa. Tradične za dôvod trvania vyživovacej povinnosti rodiča k dieťaťu je potrebné akceptovať prípravu dieťaťa na budúce povolanie riadnym denným štúdiom do dosiahnutia prvého najvyššieho stupňa vzdelania. Avšak aj v takomto prípade sa vyžaduje, aby študijné výsledky oprávneného dieťaťa vykazovali určitú kvalitu, a teda dôsledné plnenie si študijných povinností tak, aby dĺžka štúdia nepresiahla primeranú dobu potrebnú na jeho absolvovanie. Prerušenie štúdia, ukončenie

štúdia, prípadne započatie ďalšieho štúdia, je potrebné posudzovať individuálne z hľadiska, či existovali pre to závažné dôvody, napríklad zhoršený zdravotný stav, prípadne iné relevantné dôvody, pre ktoré dieťa nepokračovalo v štúdiu na pôvodne zvolenej vysokej škole, ale začalo študovať na inej, pre neho vhodnejšej. Jedným z účelov poskytovania výživného zo strany rodičov je umožniť dieťaťu dosiahnuť čo najvyšší stupeň vzdelania, a tým mu umožniť získať v budúcnosti sociálne istoty, ktoré sú spojené so začlenením jedinca do pracovného procesu. Vyživovaciu povinnosť rodičov však nie je možné vnímať ako bezhraničnú, pretože povinnosťou plnoletého dieťaťa je cieľavedomá a sústavná príprava na budúce povolanie, ktorá vo svojej podstate predstavuje spoločensky akceptovanú alternatívu k výkonu pracovnej činnosti. Pokiaľ štúdium nevykazuje znaky sústavnosti a cieľavedomosti, nemožno od rodičov spravodlivo požadovať, aby vynakladali finančné prostriedky, ktoré by vo výsledku neprispievali k osobnému rozvoju dieťaťa. Vyššie uvedené však neznamená, že pokiaľ dieťa preukáže po uplynutí určitej doby štúdia, resp. po prerušení štúdia, svoj skutočný záujem štúdiom riadne dokončiť, tak by mu právo na výživné nemalo byť priznané, práve naopak, toto právo je namieste mu priznať. Zároveň je potrebné podotknúť, že rodičia sú zodpovední za všestranný rozvoj svojich detí, z čoho vyplýva aj to, že sú povinní dbať o to, aby dieťa našlo zdroj svojej obživy práve v takom odbore, pre ktorý má schopnosti a nadanie, a v ktorom sa vie náležite uplatniť. Je dôležité, aby sa súd starostlivo zaoberal konkrétnymi okolnosťami daného prípadu a predovšetkým účelnosťou takéhoto štúdia.

20. Odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie síce v odôvodnení napadnutého rozhodnutia reagoval na námietky povinného uvedené v jeho podaní z 24.4.2018, ale bez toho, aby vychádzal z akéhokoľvek relevantného základu spočívajúceho v riadnom zistení skutočného stavu veci, keďže jeho závery sú založené predovšetkým na neverifikovaných tvrdeniach navrhovateľa, spochybňovaných zo strany povinného.

21. Na to, aby mohol odvolací súd relevantne posúdiť, či prerušenie prípravy na budúce povolanie ukončením štúdia navrhovateľa na Slovenskej zdravotníckej univerzite v roku 2015 nastalo z ospravedlniteľných dôvodov tak, ako tvrdí navrhovateľ, alebo naopak, išlo o prerušenie prípravy na budúce povolanie bez ospravedlniteľných dôvodov, ako tvrdí povinný, je potrebné dôkladne zistiť skutočný stav veci, to znamená vykonať dokazovanie ohľadom 5 - ročného obdobia, ktoré nastalo po ukončení jeho stredoškolského štúdia na gymnáziu v roku 2012. V konaní bolo preukázané, že rok po maturite, v septembri 2013, navrhovateľ začal študovať v 1. ročníku lekárskej fakulty Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave. Podľa vyjadrenia povinného navrhovateľ neukončil medicínu z dôvodu jeho nezodpovedného a ľahostajného správania, založeného na zlých študijných výsledkoch už od stredoškolského štúdia. Trval na tom, že u neho nejde o systematické a cieľavedomé štúdium na vysokej škole, ale o jeho vypočítavosť s cieľom predĺžiť si mladosť. S týmto názorom povinného sa stotožnil aj Krajský súd v Košiciach, ktorý v odôvodnení rozsudku zo dňa 28.2.2019 č.k. 8Co/72/2018-205 konštatoval, že navrhovateľ prerušil prípravu na budúce povolanie bez toho, aby pre to existovali ospravedlniteľné dôvody, preto vyživovacia povinnosť povinného k synovi zanikla v máji 2015, t.j. v okamihu skončenia štúdia na Slovenskej zdravotníckej univerzite, keď sa stal zárobkovo činným, pričom sa neobnovila ani v septembri 2017 ďalším štúdiom navrhovateľa.

22. Naopak, súd prvej inštancie bez toho, aby vykonal akékoľvek relevantné dokazovanie zamerané na zistenie tejto skutočnosti, v napadnutom rozsudku konštatoval, že „navrhovateľ neúspech v predchádzajúcom štúdiu pripísal nevhodnému výberu vysokej školy“. Odvolací súd po dôkladnom preskúmaní obsahu spisu však žiadne takéto tvrdenie navrhovateľa, ktoré by vysvetľovalo dôvody smerujúce k ukončeniu jeho štúdia na prvej vysokej škole v roku 2015, ďalej okolnosti ohľadom jeho zamestnania v spoločnosti matky ako aj následného výberu ďalších dvoch vysokých škôl v roku 2017, zo spisu pred vyhlásením napadnutého rozsudku nezistil, dokonca nevyplýva to ani z jeho návrhu na začatie konania, kde navrhovateľ rozoberá skutkový stav až od jeho nástupu na vysoké školy v roku 2017. Uvedené nevyplýva ani z jeho výpovede na pojednávaní 6.3.2018, ani zo zápisnice o pojednávaní 27.4.2018, na ktorom bol vyhlásený napadnutý rozsudok. Je zrejmé, že navrhovateľ sa k ukončeniu štúdia medicíny na Slovenskej zdravotníckej univerzite v roku 2015, a teda k okolnostiam, ktoré by mohli vysvetliť nadštandardnú dĺžku jeho štúdia, prvýkrát stručne vyjadril až vo svojom vyjadrení k odvolaniu povinného, pričom následne tieto skutočnosti rozoberá až v dovolaní proti rozsudku zo dňa 28.2.2019 č.k. 8Co/72/2018-205.

23. Na základe vyššie uvedených skutočností je nutné konštatovať, že súd prvej inštancie pri rozhodovaní o výživnom vychádzal predovšetkým z výpovedí účastníkov konania, ktoré aj napriek

ich značnej protichodnosti nijakým spôsobom nevyhodnotil, avšak nekriticky sa stotožnil s tvrdeniami navrhovateľa, podporenými svedeckou výpoveďou jeho matky (napr. o tom, že otec sa o neho nikdy nestaral, ani ničím na neho neprispieval), ktoré napriek odlišným vyjadreniam a námietkam povinného otca žiadnym spôsobom neverifikoval. Súd prvej inštancie sa doslova priklonil k argumentácii navrhovateľa, pričom jeho tvrdenia relevantné pre rozhodnutie o vyživovacej povinnosti neboli preverené žiadnymi inými dôkaznými prostriedkami, predovšetkým listinnými dôkazmi, prípadne výpoveďami ďalších svedkov. Konajúci súd teda nevykonával riadne dokazovanie tak, ako mu to ukladá ust. § 35 a 36 CMP, podľa ktorého mimosporové konanie ovláda princíp materiálnej pravdy vyžadujúci od súdu úplné zistenie skutočného stavu veci, čomu je prispôsobená i koncepcia dokazovania v tom smere, že sa nemôže spoliehať na dôkaznú iniciatívu účastníkov konania, ale dôkladne aplikuje tzv. vyšetrovací princíp civilného procesu. Uvedené nevylučuje, aby súd vychádzal zo zhodných tvrdení účastníkov, ktoré ale musia byť konfrontované s výsledkami vykonaného dokazovania. V danom prípade však tvrdenia účastníkov zhodné nie sú, napriek tomu konajúci súd akceptoval len tvrdenia navrhovateľa, vôbec sa nevysporiadal s tvrdeniami povinného a v tomto smere ani nevykonával žiadne dokazovanie, ktoré by prispelo k odstráneniu týchto rozporov.

24. Vzhľadom k tomu, že súd prvej inštancie vydal nepreskúmateľné a zmätočné rozhodnutie, ktorým postupom znemožnil účastníkom uskutočňovať im patriace procesné práva, teda relevantne argumentovať v odvolacom konaní, čím došlo k porušeniu ich práva na spravodlivý proces a zároveň nevykonával dokazovanie za účelom zistenia skutočného stavu veci, nemohol vec ani správne právne posúdiť. Odvolací súd preto musel rozsudok podľa § 389 ods. 1 písm. b) a c) CSP zrušiť a podľa § 391 ods. 1 CSP vrátiť vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, nakoľko rozsah dokazovania, ktorý je potrebné vo veci vykonať, nie je účelné doplniť odvolacím súdom a rovnako napraviť nedostatky spočívajúce v nepreskúmateľnosti rozsudku súdu prvej inštancie.

25. V ďalšom konaní bude preto povinnosťou súdu prvej inštancie odstrániť dôvody zmätočnosti a nepreskúmateľnosti rozsudku, dôsledne zistiť skutočný stav veci a vykonať, resp. doplniť dokazovanie v naznačenom smere, prípadne v širšom rozsahu, ak sa ukáže byť potrebným, a to cieleným výsluchom oprávneného, povinného, matky oprávneného ako svedkyne, prípadne ďalších svedkov, ktorých výpoveďami bude možné potvrdiť, resp. vyvrátiť účastníkmi tvrdené sporné skutočnosti, vysporiadať sa s odvolacími dôvodmi povinného, odstrániť rozpory vo vyjadreniach účastníkov konania, ktoré v prípade ich odlišných vyjadrení musia byť verifikované a preukázané aj inými dôkaznými prostriedkami, to znamená s poukazom na tvrdenia otca o nezodpovednom správaní a zlých študijných výsledkoch syna preveriť okolnosti ohľadom jeho štúdia na lekárskej fakulte od roku 2013, ako aj jeho ukončenia v roku 2015, aj s poukazom na prípadné negatívne vplyvy spôsobené predrozvodovým stavom v manželstve jeho rodičov tak, aby bolo možné relevantne dospieť k záveru, či išlo o prerušenie štúdia z ospravedlniteľných dôvodov, následne preveriť obdobie nasledujúce po ukončení jeho štúdia na lekárskej fakulte, počas ktorého bol zamestnaný v spoločnosti svojej matky, okolnosti, ktoré viedli k jeho rozhodnutiu od septembra 2017 začať študovať na dvoch vysokých školách, odstrániť rozpory týkajúce sa tvrdení o prispievaní, resp. neprispievaní povinného otca na výživu syna počas trvania spoločnej domácnosti, ako aj rozpory ohľadom odôvodnených potrieb navrhovateľa, následne zistený skutočný stav veci posúdiť podľa príslušných zákonných ustanovení, opäť vo veci rozhodnúť, v súlade s § 191 ods. 1 CSP vyhodnotiť dôkazy jednotlivo ako aj v ich vzájomnej súvislosti a následne svoje rozhodnutie jednoznačne odôvodniť v súlade s § 220 ods. 2 CSP tak, aby rozhodnutie a úvahy, ktorými sa riadil pri rozhodovaní, boli spätne preskúmateľné a boli logicky správne a presvedčivé.

26. O trovách odvolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci (§ 396 ods. 3 CSP).

27. Rozhodnutie bolo prijaté odvolacím senátom pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 a nasl. CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolať musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). Uvedená povinnosť neplatí, ak je dovolateľ fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).